

України. Київ, 2006. 48 с.

7. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід: Монографія. За заг. ред. Ю.Лебединського, В.Вакуленка, І.Валентюка, С.Коротич, М.Онисько. Київ: К.І.С., 2013. 176 с.

Д. Ю. Перетяцько, В. М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ У ПУТИВЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

У статті досліджено проблеми досягнення ефективності туристичної діяльності в Путивльській територіальній громаді, досліджено туристичний потенціал території та наявність туристської інфраструктури. Основними перешкодами розвитку туристичного сектору в Сумській області, сьогодні переважно є чинники політичного, управлінського, економічного, екологічного, соціального та культурного характеру.

Ключові слова: туризм, територіальна громада, туристський потенціал, розвиток.

В статье исследованы проблемы достижения эффективности туристической деятельности в Путивльской территориальной общине, исследованы туристический потенциал территории и наличие туристской инфраструктуры. Основными препятствиями развития туристического сектора в Сумской области сегодня факторы политического, управленческого, экономического, экологического, социального и культурного характера.

Ключевые слова: туризм, территориальная община, туристский потенциал, развитие.

The article examines the problems of achieving the effectiveness of tourism in the Putivl territorial community, examines the tourist potential of the territory and the availability of tourist infrastructure. The main obstacles to the development of the tourism sector in Sumy region today are factors of political, managerial, economic, environmental, social and cultural nature.

Key words: tourism, territorial community, tourist potential, development.

Постановка проблеми. У багатьох країнах світу туристична індустрія є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджету, позитивно впливає на стан справ у інших сферах економіки, а саме у транспорті, торгівлі, зв'язку, будівництві, сільському господарстві тощо. Об'єктом нашого дослідження стала Путивльська територіальна громада. Незважаючи на багаті природні туристичні ресурси та унікальну історико-культурну спадщину, Путивльщина і м. Путивль не можуть вважатися повноцінним гравцем на державній туристичній арені, задовольняючись роллю регіонального туристичного центру. Завданнями дослідження було відстежити стан та

перспективи розвитку туристського потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед авторів які досліджували дану тематику можемо виділити таких як, А.О. Корнус, О.О. Гаркавенко, Г.М. Горбовцов, О.В. Фурсеєв, С. В. Тупик та ін.

Мета роботи: дослідження стану розвитку туристського потенціалу Путивльської ОТГ для розвитку туристської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Путивль – місто в Сумській області України. Входить до Конотопського району. До 2020 року був адміністративним центром скасованого Путивльського району, в якому складала Путивльська міська рада.

Путивль вперше згадується під 1146 як важливої російської фортеці. Легенда про плачу Ярославни на стінах Путивля за князем Ігорем є кульмінацією «Слова про похід Ігорів» та опери Олександра Бородіна «Князь Ігор».

У своїй книзі про місто історик Ігор Шаров пише про те, що назва «Путивль» походить від слів шлях, роздоріжжя, а саме місто знаходиться на роздоріжжі великих доріг, які здавна вели на північному сході до Володимиро-Суздальської землі, на сході Половецької землі, а на південному сході - у Тьмутаракань та на Кавказ [4].

Навіть якщо ви жодного разу не були на Сумщині назва цього міста вам точно знайома. Путивль оспіваний у «Слові про Полк Ігорів», уривок з якого напевно кожен вчив у школі. Зазначимо, що недаремно Путивль був оспіваний, це справді дуже цікаве та старовинне містечко[5].

Незважаючи на те, що Путивль справді старовинне місто, до наших днів збереглися залишки стародавнього літописного міста, а також великі православні святині.

На території громади існує велика кількість пам'яток, серед них:

У самому центрі сучасного Путивля знаходяться рештки древнеруського городища. На пагорбі над Сеймом у XII столітті столовий град із потужними оборонними укріпленнями. Згідно з «Словом про похід Ігорів», на стінах Путивля плакала княжна Ярославна, яка чекала чоловіка з Половецького полону. Після монголо-татарської навали фортецю було відновлено, до XVII в. складалася з 9 рубаних дубових веж. Вестова вежа досягала 27 м заввишки. Проте, наприкінці XVIII століття фортеця втратила стратегічне значення і було розібрано. Сьогодні на місці древнього міста розбито парк та встановлено пам'ятник Ярославні.

Молчанський монастир-фортеця. У XVII столітті на березі річки Сейм було споруджено оборонний монастир, на місці литовської фортеці. Обитель заснували 1570 р. ченці, що переселилися у фортецю з розташованої за 20 км від міста Молчанської пустелі. Цікавим фактом з історії монастиря-фортеці є те, що в ньому ховався Лжедмитрій I, який виступив звідси на Москву. Сьогодні до комплексу будівель Молчанського монастиря входить Собор Різдва Богородиці, церква Іоанна Предтечі, настоятельський та келійний корпуси, трапезна та господарські споруди.

Краєзнавчий музей. У невеликому будинку поміщика Черепова розташований Краєзнавчий музей. У музеї зібрано близько трьох тисяч експонатів, серед них: шафа XVIII ст., яка належала гетьманові І. Мазепі; крісло російського самозванця Лжедмитрія Першого; дзвін, подарований місту царем Михайлом Романовим; щелепи бика з малюнками, знайдені у Молчанському болоті.

Святодухівський монастир. Майже одночасно з Молчанським монастирем фортецею в Путивлі було збудовано і Святодухівський монастир. Високий Спасо-Преображенський собор є головною спорудою, заснованої в XVI ст. Святодухівського жіночого монастиря. В комплекс входить Христо-Воздвиженська надбрамна церква з дзвіницею (XVII ст.) та кам'яні стіни з брамою [5].

Становлення у Сумській області туризму, як високорентабельного сектору та важливого засобу культурного і духовного розвитку громадян, набуває дедалі все більшого значення.

Особливе місце серед районів області за наповненістю туристичними ресурсами посідає Путивльщина [1]. 1000-річна історія, архітектурні й природні пам'ятки та місця, пов'язані з перебуванням видатних людей, роблять Путивль важливим туристичним вузлом. Природні та суспільні туристичні ресурси разом з об'єктами туристської інфраструктури утворюють тут своєрідний туристичний кластер [1, 2].

Однак, незважаючи на багаті природні туристичні ресурси та унікальну історико-культурну спадщину, Путивльщина і м. Путивль не можуть вважатися повноцінним гравцем на державній туристичній арені, задовольняючись роллю регіонального туристичного центру [3].

Досліджуючи інфраструктуру місцевості можемо сказати, що вона досить не розвинена.

Щодо закладів громадського харчування, то тут налічується 4 кафе, декілька кав'ярень та магазинів. Для того щоб зупинитися туристу на ночівлю, потрібно добре пошукати заклад проживання, адже він тут лише один – це готель «Монастирський» та 3 гуртожитка з кімнатами

готельного типу. Це досить мала кількість закладів для такої громади з туристичними пам'ятками. Тому саме цій проблемі треба приділити значну увагу.

Ще однією з проблем являються погані дороги.

Попри велику кількість туристичної інфраструктури на Путивльщині не проводяться ніякі фестивалі, конкурси чи інші масові заходи, що допомогли б розвинути та популяризувати місцевість.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день, Путивльська об'єднана територіальна громада має туристську інфраструктуру з великим потенціалом. Розглядаючи туристичний потенціал території можна зазначити, що територіальна громада є досить привабливою для відвідування, але не зовсім відомою та відвідуваною. Сумська область та безпосередньо Путивльська ОТГ має велику кількість природних, історичних та архітектурних пам'яток, які зацікавлять кожного і допоможуть розвинути туризм у ОТГ.

Список використаних джерел

1. Корнус А. О. Нові елементи Путивльського туристичного кластера (Сумська область). Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернетконференції, (м. Луцьк, 15–16 травня 2019 р.), Луцьк: Терен. 2019. С. 5–7
2. Корнус А.О. Туристичний кластер Новослобідської громади путивльського району: об'єкти, маршрути, їх використання. А.О. Корнус, О.О. Гаркавенко, Г.М. Горбовцов, О.В. Фурсеев. Треті Сумські наукові географічні читання: збірник матеріалів Всеукраїнської наук. конф., (м. Суми, 12–14 жовтня 2018 р.). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2018. С. 107-111
3. Туристично-рекреаційний кластер Путивльського району. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream>.
4. Путивль URL:<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BB%D1%8C>
5. Путивль: посещаем древний город из «Слова о Полку Игореве» URL: <https://travel.tochka.net/11949-putivl-poseshchaem-drevniy-gorod-iz-slova-o-polku-igoreve/>

Д. Г. Переяслова, І. С. Зігунова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ ТУРИСТСЬКИХ ПРОДУКТІВ

У статті досліджується аналіз транспорту як невід'ємної складової у створенні туристських продуктів. Надано класифікацію видів транспорту, їх характеристику та статистичний розподіл використання у світі. Розглянуто стан транспортної системи та пасажиро обігу України.

Ключові слова: транспорт, транспортні системи, види транспорту, інфраструктура, тур продукт, пасажиро обіг.

В статье исследуется анализ транспорта как неотъемлемой составляющей в